

Iho ja uskonto

Lääkäriseura Coccyx ry:n tammikuun 2023 tapaamiseen saatiin montpellieriläinen kollegamme, HUSin dosentti **Nicolas Kluger** kertomaan mystisestä aiheesta ***Quand la religion donne des boutons - Kun uskonto aiheuttaa ihottumaa***. Oodin oppimistilassa oli 12 henkeä: Nicolas, Léo, Pertti, Sanna, Anja, Mata, Pirkko, Erkki, Päivi, Maija, Paula ja Martti. Iltapala syötiin ravintola Vltavassa.

Sadan vuoden sodan ja Mustan surman aikaan 1350 Montpellierissä syntynyt *Saint Roch* opiskeli lääketiedettä, jakoi sitten omaisuutensa köyhille ja ryhtyi pyhiinvaeltajaksi ja parantamaan ruttoon sairastuneita. Hän sairastui itsekin, vetäytyi metsään kuolemaan, mutta parani kun koira toi päivittäin suussaan leivän hänelle. Rooman matkalta palatessaan hänet pistettiin vakoilijana tyrmään Lombardiassa, missä hän kuoli kolmikymppisenä. Varsin pian Saint Rochin maine ihmeidentekijänä, *thaumaturge*, levisi laajalti ja hänestä tuli paitsi Montpellierin, myös monien paikkakuntien ja ammattikuntien suojeluspyhimys, erityisesti dermatologeille, kirurgeille, mutta myös nahkureille ja koirien hoitajille. Hänet on kuvattu lukuisissa patsaissa vaeltajan sauvan kanssa reiden ruttopaise näkyvissä ja jaloissaan koira ojentamassa leipää.

Nicolas on ahkera julkaisija kuten muistamme tatuointiaiheesta kolmen vuoden takaa. Tämänkertaisen runollisen otsikon artikkeli löytyy netistä: [Les dermatoses dévotionnelles](#). Nämä voi luokitella rukousasentojen, asusteiden tai rituaalien aiheuttamiksi, kosketus-ihottumiksi, ihotulehduksiksi sekä tarkoituksella tai tiedostamatta aiheutetuiksi.

Lääkärin kulttuurista osaamista olisi tunnistaa rukouskyhmyt, *nodules du prieur*. Muslimeille kovettumia tulee otsaan ja nilkkaan, kun viisi kertaa päivässä kumartuu hartaasti vuosikausia. Samanlaisia on buddhalaismunkeilla ja jopa innokkailla joogaajilla. Ultraortodoksit saavat keinuvista *talmud* -rukouksistaan hankautumat selkään. Ahkerasti polvistuvilla katolisilla on polvikyhmyjä.

Tiukasti kiedottu *hijab* ja *chador* voivat olla kaulan hankautuman ja paikallisen vitiligon syytä. Tiiviisi *burqa* ja *niqab* -peite voi aiheuttaa hiusten lähtöä ja kapean silmäaukon iho pigmentoitua ja vanheta. Intian sikhit eivät saa leikata partaa ja hiuksia. Turbaanin alle tukka solmitaan tiukaksi mytyksi, mikä johtaa alueen kaljuuntumiseen.

Juutalaisten, muslimien, monien afrikkalaisten ja amerikkalaisten tavasta ympärileikata poikalapset on hyvin vähän komplikaatioita *mohelien* perinneosaamisen takia. Sevillan pääsiäiskulkueiden pyhimyslavojen kantajien niskaan kehittyä paikallinen painefibroosi.

Palovammoja saavat tietysti tulisilla hiilillä loikkivat. Rituaalimerkkien, parfyymien ja suitsukkeiden kemikaaleista voi tulla kosketusihottumaa. Nahkaremmien parkitsemisen kromi voi allergisoida.

Algeriasta on kuvattu "yhden käden ja kahden jalan" silsa, jonka syyksi löytyi rukousta edeltävä jalkojen pesu toisella kädellä ja meno kostein jaloin rukousmatolle. Sieni-infektioita leviää ajelluissa päissä buddhalaismunkeilla. Sri Lankan hindulaisia kieriskelee paljaana temppelin ympäri, jolloin koirista kosteaan hiekkaan tullut *Larva migrans* tarttuu ihoon. Sitä pidetään jumalallisen armon osoituksena. Koirien madotus ennen rituaalia estää taudin. Katolisissa kirkoissa on paljolti luovuttu vihkivesialtaista bakteerikontaminaation takia. Mekkaan pyhiinvaellusruuhkaan, *haji*, ahtautuvilla on tuomisinaan suuri joukko tarttuvia ihotauteja.

Melanooma on harvinainen umpinaisesti vaetetetuilla musliminiaisilla, juutalaisortodokseilla ja nunnilla, mutta heillä sitten esiintyy D-vitamiinipuutetta. Selittämättömästi melanooma on muita yleisempi Pohjoismaiden luterilaisilla papeilla.

Potilas-lääkärisuhteessa on hyvä tietää uskontokäsityksistä. Joidenkin muslimien mielestä sisäisiä tai edes paikallisia lääkkeitä ei pidä käyttää *ramadanin* aikana. Rokotusvastaisuus on aiheuttanut tuhkarokkoepidemioita niin Yhdysvalloissa kuin Pohjanmaalla. Eläinperäiseen gelatiiniin eli liivateeseen voivat suhtautua vieroksuvasti niin sikaa välttävät kuin tiukat vegaanitkin. Tummaihoiset, etenkin pakistanilaiset naiset säikähtävät valkoisia läikkiä näkyvillä paikoilla ja hakeutuvat hoitoon. Hoitoa ei ole jos kyseessä on *vitiligo* eli valkopälvi. Sen sijaan *pityriasiksen* eli savipuolen kesän ruskettamassa ihossa vaaleat läiskät voi saada pois paikallisilla sienilääkkeillä.

Nicolas päätti dermatologis-kulturellin eloisan esityksensä *stigmaihin*. Niistä ei ole tietoa ennen Fransiskus Assisilaisen (1181-1226) otsan verta tihkuvasta hikoilusta tulkittuna orjantappurakruunun aiheuttamaksi. Sitten alkoi ilmaantua ikäänkuin muotina stigmaja kämmenissä, nilkoissa ja kyljessä Jeesuksen ristiinnaulitsemisen vammoina. Kämmenien stigma ei voi olla alkuperäinen paikka naulalle, koska se irtoaisi sormien välistä, ranteesta voisi roikkua. Sittemmin on seitsemän vuosisadan kuluessa raportoitu 300 tapausta etenkin Italiassa ja välimerellisen katolilaisuuden piirissä. Stigman haavat ja arvet eivät tulehdu ja ne voivat vaihdella paikkaa ja ajankohtaa. Niiden spontaani ja "selittämätön" ilmaantuminen ei tarkoita ihmettä. Osa on vaikeasti harhaisten kokemia ja yleensä simulaatio paljastuu. Joskus on todettu kuolemanpelon stressissä verensekaista lyhytkestoista hikoilua, *hemathidroosia*, tai jopa verikyyneliä.

Referaatin laati MH